

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**

Харків
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**

для студентів першого (бакалаврського)
освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної форми навчання

Харків
2020

Методичні матеріали для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Інформаційне право» для студентів першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» денної форми навчання / уклад. О. Б. Червякова. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 50 с.

У к л а д а ч О. Б. Червякова

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2020

В С Т У П

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» є опанування студентами теоретичних знань і формування професійної компетентності щодо основних принципів інформаційного права як галузі права, його сутності та системи, інформаційних ресурсів органів публічного адміністрування, режиму їх обігу, організаційно-правових засад доступу до публічної інформації та захисту персональних даних, основ інформаційної безпеки, використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у сфері публічного адміністрування, міжнародних стандартів та зарубіжних моделей забезпечення інформаційної безпеки громадян, а також засад адміністративної відповідальності за правопорушення у цій сфері; вироблення умінь практичного використання теоретичних положень інформаційного права та застосування законодавства.

При осягненні курсу удосконалюються та розширюються знання студентів, отримані під час оволодіння дисципліною «Адміністративне право».

Навчання відбувається у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій, самостійної роботи студентів, індивідуальних завдань. Якість засвоєння матеріалу перевіряється заліком за результатами практичних занять та виконання індивідуальних завдань.

У результаті опанування навчальної дисципліни «Інформаційне право» студенти п о в и н н і:

з н а т и основні положення та структуру інформаційного права, правові засади формування та обігу інформаційних ресурсів в органах публічної адміністрації, правові основи забезпечення доступу громадян до публічної інформації та інформаційної безпеки особи, суспільства та держави, змістове наповнення Е-урядування, приклади зарубіжного досвіду інформаційного забезпечення публічного адміністрування;

у м і т и використовувати отримані знання у практичній діяльності; вільно орієнтуватись у системі інформаційного законодавства; правильно тлумачити та застосовувати правові норми, що регулюють інформаційні відносини у сфері публічного адміністрування; залучати досягнення юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічного адміністрування; користуватись науковою та спеціальною літературою, електронними та іншими інформаційними джерелами для ефективного проведення науково-прикладних досліджень у сфері інформаційного забезпечення публічного адміністрування та інформаційних прав громадян.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права університету
(протокол № 2 від 11.01.2020 р.)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»

Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства

Інформаційне суспільство: етапи формування та ознаки. Основні етапи формування інформаційного суспільства в Україні. Інформація як основа інформаційного суспільства: поняття, ознаки та види. Соціальна інформація. Поняття та класифікація інформаційних ресурсів у сфері публічного адміністрування.

Предмет, метод та система інформаційного права

Інформаційне право як галузь права, його предмет і метод. Інформаційні права і свободи як фундамент інформаційного права. Принципи інформаційного права. Система інформаційного права. Джерела інформаційного права. Співвідношення інформаційного права з іншими галузями права.

Інформаційно-правові норми та інформаційно-правові відносини. Документ як об'єкт інформаційних правовідносин

Поняття, ознаки та структура інформаційно-правових норм. Поняття, особливості та види інформаційно-правових відносин. Документ як об'єкт інформаційних правовідносин. Поняття та види документів у сфері публічного адміністрування. Властивості документів та забезпечення їх юридичної сили.

Правові режими обігу інформації та інформаційних ресурсів

Поняття та види інформаційної діяльності. Основні принципи правового регулювання обігу інформації. Правові режими обігу інформації та інформаційних ресурсів, їх види.

Обмеження щодо доступу до інформації. Інституціональний механізм забезпечення правових режимів обігу інформації та інформаційних ресурсів.

Організаційно-правові засади доступу до публічної інформації

Право на інформацію як фундаментальне право людини і громадянина, як засіб забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів публічного адміністрування. Публічна інформація: поняття та види. Інституціональні механізми забезпечення доступу до публічної інформації. Гарантії забезпечення права на доступ до інформації. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні права на доступ до інформації. Практика ЄСПЛ щодо захисту права на інформацію.

Організаційно-правові засади захисту персональних даних

Право на приватність як фундаментальне право особи та його розуміння в європейській доктрині загальнолюдських прав. Персональні дані та організаційно-правові засади доступу до них.

Інституціональний механізм захисту персональних даних. Гарантії забезпечення права на захист персональних даних. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні права на приватність.

Поняття, мета та сутність електронного урядування

Електронне урядування як інструмент розвитку інформаційного суспільства. Законодавче та організаційне забезпечення розвитку електронного урядування в Україні. Форми реалізації електронного урядування. Електронний уряд як головний складник електронного урядування.

Нормативно-правові основи інформаційної безпеки

Поняття та правові основи забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави. Загальна характеристи-

ка загроз інформаційній безпеці особи, суспільства та держави. Основні напрями державної політики у сфері інформаційної безпеки. Інституціональні механізми забезпечення інформаційної безпеки. Інформаційна культура як складник загальної культури особи.

Організаційно-правові основи обігу масової інформації

Поняття масової інформації та правові засади її обігу. Інформаційно-правовий статус журналіста. Принципи, порядок та форми діяльності ЗМІ. Механізм саморегуляції ЗМІ. Державний контроль у сфері обігу масової інформації.

Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності

Поняття реклами та її вплив на свідомість та поведінку споживачів. Регулювання рекламної діяльності. Типові порушення законодавства про рекламу. Контроль у сфері рекламної діяльності.

Адміністративна відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері

Загальна характеристика складів адміністративних правопорушень в інформаційній сфері. Загальна характеристика проваджень у справах про адміністративні правопорушення в інформаційній сфері.

Зарубіжний досвід розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та функціонування Е-урядування

Основні напрями розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в зарубіжних країнах. Досвід функціонування Е-урядування. Досвід застосування Е-технологій у: виборчому процесі; наданні адміністративних послуг; комерційній сфері; бібліотечній сфері та інших сферах суспільного життя.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства	8	2	2	4
2	Предмет, метод та система інформаційного права	8	2	2	4
3	Інформаційно-правові норми та інформаційно-правові відносини. Документ як об'єкт інформаційних правовідносин	8	2	2	4
4	Правові режими обігу інформації та інформаційних ресурсів	10	2	2	6
5	Організаційно-правові засади доступу до публічної інформації	10	2	2	6
6	Організаційно-правові засади захисту персональних даних	12	2	4	6
7	Поняття, мета та сутність електронного урядування	8	2	2	4
8	Нормативно-правові основи інформаційної безпеки	8	2	2	4
9	Організаційно-правові основи обігу масової інформації	8	2	2	4
10	Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності	8	2	2	4
11	Адміністративна відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері	8	2	2	4
12	Зарубіжний досвід розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та функціонування Е-урядування	6	-	2	4
Усього		102	22	26	54

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства (практичне заняття)

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Інформаційне суспільство: етапи формування та ознаки.
2. Інформація як основа інформаційного суспільства: поняття, ознаки та види. Соціальна інформація.
3. Поняття та класифікація інформаційних ресурсів у сфері публічного адміністрування.

З а в д а н н я

1. Розкрийте зміст основних ознак інформації та заповніть таблицю 1.

Таблиця 1

Основні ознаки інформації

Характеристики інформації	Змістове наповнення
Якісні	
Достовірність	
Релевантність	
Пертинентність	
Адекватність	
Кількісні	
Достатність (повнота)	
Точність	
Ціннісні	
Своєчасність	
Актуальність	

На підставі аналізу положень Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у господарській діяльності» наведіть приклади наповнення відповідних розділів таблиці.

2. Ознайомтеся з положеннями ст. 10 Закону України «Про інформацію» та на основі аналізу джерел вітчизняного інформаційного права знайдіть інші за змістом види інформації, які не зазначені у даній нормі Закону.

3. Проаналізуйте положення законів України «Про інформацію» та «Про електронні документи та електронний документообіг» й заповніть наведену таблицю 2.

Таблиця 2

Класифікація інформаційних ресурсів

Підстави класифікації	Види інформаційних ресурсів
1. За змістом	
2. За видом матеріального носія	
3. За сприйняттям	
4. За режимом доступу	
5. За формою власності	

4. На підставі аналізу функцій Міністерства юстиції України визначте основні інформаційні ресурси, необхідні для забезпечення його діяльності.

5. Виходячи з положень Закону України «Про державну статистику» назвіть структуру статистичної інформації, її джерела, правовий режим. Які форми державних статистичних спостережень складає Міністерство юстиції України?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст. 93.

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 1. Ст. 1.

Про звернення громадян (ст. 23¹): Закон України від 05.10.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 257.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.04.1994 р. № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286.

Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 09.04.1994 р. № 595-ХІV. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 22–23. Ст. 199.

Про забезпечення прозорості у видобувних галузях: Закон України від 18.09.2018 р. *Голос України*. 2018. 17 жовт.

Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні: схвал. розпорядж. Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. URL: [//zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013)

Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.: Закон України від 09.01.2007 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 12. Ст. 102.

Боднар І. Інформаційне право країн Західної Європи. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С. 34–38.

Брижко В. М., Радянська А. І., Швець М. Я. Порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України законодавству ЄС у сфері персональних даних. Київ: Триумф, 2006. 256.

Гордийчук М. Особенности правового регулирования электронного документооборота в постсоветских государствах. *Legae si viata*. Janvier. 2016. С. 27–31.

Калюжний Р. А., Марценюк А. Г. Предмет та методи інформаційного права. *Правова інформатика*. 2008. № 3. С. 5–9.

Кафтя А. А. Інформаційне право як галузь права: плюралізм наукових підходів. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С. 148–153.

Коломоець Т. О., Гришак С. В. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: монографія. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 164 с.

Кохановська О. В. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2001. 212 с.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид. «Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: аналітична записка / викон.: А. О. Серенок, Т. І. Олійник; Нац. ін-т стратег. дослідж. при Президентові України. 2014. 72 с. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>

Ткаченко В. Принципы информационного законодательства: настоящее время и перспективы развития. *Leges a viata*. Jule. 2016. С. 123–127.

Цимбалюк В. Методологія інформаційного права як комплексної галузі юридичної науки (засадничі принципи положення). *Правова інформатика*. 2007. № 3. С. 40–51.

Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики): монографія. Київ: Освіта України, 2010. 388 с.

Информационное общество: сб. Москва: ООО «Издательство АСТ», 2004. 507 с.

Эндрю Кин. Ничего личного. Как социальные сети, поисковые системы и спецслужбы используют наши персональные данные / пер. с англ. Москва: Альпина Паблишер, 2016. 224 с.

Мануель Кастельс. Интернет Галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Київ: Ваклер, 2007. 290 с.

Ханс Дітер Кюблер. Міфи про суспільство знань. Київ: Вид. дім Дмитра Бурого, 2010. 264 с.

Тема 2. Предмет, метод та система інформаційного права

Питання для обговорення

1. Інформаційне право як галузь права, його предмет і метод.
2. Інформаційні права і свободи як фундамент інформаційного права.
3. Принципи інформаційного права.
4. Джерела інформаційного права.
5. Стіввідношення інформаційного права з іншими галузями права.
6. Система інформаційного права.

Завдання

6. На підставі аналізу положень законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» назвіть суспільні відносини, які складають предмет інформаційного права.

7. Проаналізуйте положення законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних» та назвіть методи впливу норм інформаційного права на регулювання відповідних суспільних відносин.

8. Проаналізуйте джерела інформаційного права та зробіть їх систематизацію, склавши відповідну таблицю. Наведіть приклади джерел інформаційного права.

9. Ознайомтеся зі змістом Особливої частини інформаційного права і поміркуйте, якими сферами правового регулювання вона може бути доповнена.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України (ст. 34).

Загальна декларація прав людини від 10 груд. 1948 р. (ст. 19).

Конвенція про захист прав та основоположних свобод людини від 4 листоп. 1950 р. (ст. 10).

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 груд. 1966 р. (ст. 19).

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст. 93.

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 1. Ст. 1.

Про звернення громадян (ст. 23¹): Закон України від 05.10.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 257.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.04.1994 р. № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286.

Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 09.04.1994 р. № 595-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 22–23. Ст. 199.

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України 20.11.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

Про забезпечення прозорості у видобувних галузях: Закон України від 18.09.2018 р. *Голос України*, 2018. 17 жовт.

Рішення ЄСПЛ від 27 лютого 2018 р. по справі «Сінькова проти України». URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Боднар І. Інформаційне право країн Західної Європи. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С. 34–38.

Брижко В. М., Радянська А.І., Швець М. Я. Порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України законодавству ЄС у сфері персональних даних. Київ: Триумф, 2006. 256 с.

Гордийчук М. Особенности правового регулирования электронного документооборота в постсоветских государствах. *Leges si viata*. Januarie. 2016. С. 27–31.

Калюжний Р. А., Марценюк А. Г. Предмет та методи інформаційного права. *Правова інформатика*, 2008. № 3. С. 5–9.

Кафтя А. А. Інформаційне право як галузь права: плюралізм наукових підходів. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С. 148–153.

Коломоєць Т. О., Грищак С. В. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: монографія. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 164 с.

Кохановська О. В. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2001. 212 с.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид. «Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: аналітична записка / викон. А. О. Серенок, Т. І. Олійник; Нац. ін-т стратег. дослідж. при Президенті України. 2014. 72 с. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>

Ткаченко В. Принципы информационного законодательства: настоящее время и перспективы развития. *Leges si viata*. Jule. 2016. С. 123–127.

Цимбалюк В. Методологія інформаційного права як комплексної галузі юридичної науки (засадничі принципи положення). *Правова інформатика*. 2007. № 3. С. 40–51.

Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики): монографія. Київ: Освіта України, 2010. 388 с.

Інтернет-ресурси

Рада Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>
Конституційний Суд України. URL:
<http://www.ccu.gov.ua>
Єдиний державний реєстр судових рішень. URL:
<http://www.reyestr.court.gov.ua>
Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
URL: <http://www.rada.gov.ua>
Міністерство юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Тема 3. Інформаційно-правові норми та інформаційно-правові відносини. Документ як об'єкт інформаційних правовідносин

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та структура інформаційно-правових норм.
2. Поняття, особливості та види інформаційно-правових відносин.
3. Документ як об'єкт інформаційних правовідносин. Поняття та види документів у сфері публічного адміністрування.
4. Властивості документів та забезпечення їх юридичної сили.

Завдання

10. Проаналізуйте положення законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» та зробіть висновок, за допомогою норм яких галузей права врегульовані відповідні відносини.

11. До окружного адміністративного суду звернувся А. з проханням надати автобіографії усіх суддів. Охарактеризуйте

відносини, які склалися, визначте статус їх учасників. Зробіть юридичний аналіз ситуації та поміркуйте, чи підлягає таке звернення задоволенню.

12. На підставі аналізу положень наказу Міністерства юстиції України від 12.04.2012 р. № 571 «Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ та організацій із зазначенням строків зберігання документів» назвіть, які основні документи організаційного та контрольного характеру створюються та зберігаються в установах Мін'юсту України.

13. Проаналізуйте положення Закону України «Про державну службу», наказу Нацдержслужби України від 22.03.2016 р. № 64 «Про затвердження Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців». Назвіть документи, які формуються в особовій справі державного службовця, охарактеризуйте їх за інформаційними та юридичними властивостями.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

Про обов'язковий примірник документів: Закон України

від 09.04.1994 р. № 595-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 22–23. Ст. 199.

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України 20.11.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

Битяк Ю. П., Червякова О. Б. Державне управління інформаційними ресурсами (інформаційною сферою) // *Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т.* Харків: Право, 2008. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. С. 342–365.

Белов А. Н., Белов А. А. *Делопроизводство и документооборот: учеб. пособие.* Москва: Эксмо, 2008. 560 с.

Виноградова Г. В. *Інформаційне право України: навч. посіб.* Київ: МАУП, 2006. 144 с.

Державна інформаційна політика: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, О. І. Крюков, В. А. Ландсман та ін.; за заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. Харків: ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 344 с.

Дімчогло М. Консолідація конституційних положень щодо інформаційних правовідносин у законодавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 6. С. 39–42.

Дімчогло М. Окремі принципи інформаційних правовідносин. *Національна і міжнародна безпека в сучасних трансформаційних процесах: матеріали наук.-практ. конф.* Київ. 29 груд. 2011 р. Київ. 2011. С. 59–62.

Кормич Б. А. *Інформаційне право: підручник.* Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

Кохановська О. В. *Правове регулювання у сфері інформаційних відносин: монографія.* Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2001. 212 с.

Линник Г. *Адміністративно-правові відносини в інформаційній сфері. Підприємництво, господарство і право.* 2010. № 8. С. 73–75.

Матвієнко О., Цивін М. *Основи організації електронного документообігу: навч. посіб.* Київ: Центр учб. літ., 2008. 112 с.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид.

«Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/)

Перов Д. О. Інформаційні правовідносини в Україні: автореф. дис. ... канд. наук: 12.00.07. Київ: Нац. авіац. ун-т, 2014. 18 с.

Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики): монографія. Київ: Освіта України, 2010. 388 с.

Червякова О. Б. Щодо складників адміністративно-правового статусу громадян як учасників інформаційних відносин. *Проблеми законності*. 2011. Вип. 114. С. 134–142.

Червякова О. Б. Вплив корупційних ризиків на забезпечення доступу до інформаційних ресурсів: постановка питання. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 128. С. 227–234.

Червякова Е. Б. Протокол об адміністративном правонарушении как документ: существенные признаки и требования, предъявляемые к нему (в соавт.). *LEGEA SI VIATA*. Ostombrie. 2016. С. 77–81.

Швецова-Водка Г. М. Документознавство: словник-довідник термінів і понять: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 319 с.

Інтернет-ресурси

Рада Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>

Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.rada.gov.ua>

Міністерство юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Тема 4. Правові режими обігу інформації та інформаційних ресурсів

Питання для обговорення

1. Поняття правових режимів обігу інформації та інформаційних ресурсів.
2. Види правових режимів обігу інформації та інформаційних ресурсів.
3. Основні принципи правового регулювання обігу інформації. Обмеження щодо доступу до інформації.

Завдання

14. На підставі аналізу положень законів України «Про Національну поліцію», «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» зробіть висновки про порядок доступу до інформації, яка накопичується у процесі діяльності органів публічного адміністрування.

15. Порівняйте положення Рекомендації R (81) 19 Комітету міністрів для держав-членів РЄ «Про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» й зробіть висновок, чи усі принципи Рекомендації враховані у названому Законі. Відповідь обґрунтуйте.

16. Студент юридичного університету М. за наслідками практики у регіональному Центрі надання вторинної правової допомоги Мін'юсту представив для захисту такі матеріали практики:

Положення про регіональний Центр; копії: наказу про розподіл обов'язків між співробітниками Центру, договору з адвокатом Г. про надання вторинної правової допомоги, наказу про притягнення до дисциплінарної відповідальності співробітника Центру А., протоколу оперативної наради у керівника Центру з обговоренням результатів роботи Центру за рік, матеріалів скарги Ш. на неякісну правову допомогу, яка надавалася йому адвокатом Центру Г., особової справи співробітника Центру Л.; дові-

дку про присутність на особистому прийомі громадян керівником Центру. Проаналізуйте правовий режим доступу до зазначених документів та визначте правомірність дій студента М. Чи є серед наведених документів такі, що становлять публічну інформацію? Відповідь обґрунтуйте із посиланням на чинне законодавство.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст. 93.

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. № 2782-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 1. Ст. 1.

Про звернення громадян: Закон України від 05.10.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 257.

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.

Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон

України від 19.11.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.

Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 19. Ст. 193.

Про державну статистику: Закон України від 17.09.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 43. Ст. 608.

Цивільний кодекс України (ст. 296). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

Про Національний архівний фонд та архівну справу: Закон України від 23.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 15. Ст. 86.

Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 6. Ст. 39.

Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 7. Ст. 45.

Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») від 29.11.1985 р. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211)

Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29.09.2016 р. № 10. URL: <http://www.vasu.gov.ua>

Марущак А. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом: курс лекцій. Київ: КНТ, 2007. 208 с.

Носік Ю. В. Права на комерційну таємницю в Україні: монографія. Київ: КНТ, 2007. 240 с.

Тема 5. Організаційно-правові засади доступу до публічної інформації

Питання для обговорення

1. Право на інформацію як фундаментальне право людини і громадянина, як засіб забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів публічного адміністрування.
2. Поняття публічної інформації та підстави для її класифікації.
3. Способи доступу громадян до публічної інформації.
4. Контроль за забезпеченням права на інформацію.
5. Судовий захист права на інформацію.

Завдання

17. На підставі Закону України «Про доступ до публічної інформації», «Положення про Міністерство юстиції України» визначте інформацію, яка знаходиться в обігу в системі Мін'юсту та підлягає оприлюдненню.

18. За допомогою Єдиного державного реєстру судових рішень знайдіть постанову по справі про адміністративне правопорушення за № 638/62/17, винесену Дзержинським районним судом м. Харків, стосовно порушення Департаментом містобудування, архітектури та генерального плану виконавчого комітету Харківської міської ради права на доступ до публічної інформації. Складіть висновки щодо правової оцінки даної справи й можливості забезпечення Особі 2 права на доступ до інформації.

19. Зі скаргою до регіонального управління юстиції на дії нотаріуса Р. звернувся З. У скарзі З. заявив про бажання реалізувати права, надані йому Законом України «Про звернення громадян», а саме: на участь у розгляді скарги; ознайомлення з матеріалами перевірки; ознайомлення із планом перевірки скарги. З посиланням на чинне законодавство підготуйте відповідь З.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Про звернення громадян: Закон України від 05.10.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 257.

Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вишого адміністративного суду України від 29.09.2016 р. № 10. URL: <http://www.vasu.gov.ua>

Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації. ГО «Харківська правозахисна група». Харків: ТОВ «Видавництво права людини». 2017. 472 с.

Анисимцев Н. Транспарентность административно-государственного управления: японский вариант. *Проблемы теории и практики управления*. 2001. № 6. С. 1/6-6/6.

Галай В. О. Урегулювання доступу до публічної інформації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. *Адміністративне право і процес*. 2015. № 1. С. 48–54.

Гурковський В. І. Шляхи адаптації світового досвіду розвитку транспарентності публічного адміністрування до українських реалій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 15. С. 91–93.

Йоганнесбурзькі принципи «Національна безпека, свобода висловлення думки та доступ до інформації. Артикуль 19 – Всесвітня кампанія за свободу висловлення думки. URL: <http://hrlibrary/umtn/edu/instree/Rjohannesburg.html>

Касперський І., Марущак А. Суспільна значимість як підстава поширення інформації з обмеженим доступом. *Право України*. 2006. № 4. С. 107–110.

Кормич Б. А. Інформаційне право: підручник. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид. «Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Про стан додержання та захист прав і свобод людини і громадянина в Україні: щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Київ. 2018.

Рекомендація № R (81) 19 Комітету міністрів для держав-членів РЄ про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів від 25.11.1981 р. URL: <https://minjust.gov.ua>

Пилаєва В. М. Реалізація принципу прозорості в діяльності органів виконавчої влади: європейський досвід. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 6-1. Т. 3. С. 23–29.

Ромащенко В. Правовое регулирование информационного общества: деятельность Европейского Союза. *Leges si vivata*. Octombrie. 2016. С. 103–108.

Сухан І. В. Система адміністративно-правового механізму забезпечення права громадян на вільний доступ до інформації про стан довкілля. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 5. С. 220–223.

Скок П. В. Доступ до інформації з обмеженим доступом. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 2. С. 150–152.

Червякова О. Б. Вплив корупційних ризиків на забезпечення доступу до інформаційних ресурсів: постановка питання. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 128. С. 227–234.

Інтернет-ресурси

Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НЮУ). URL: <http://library.nulau.edu.ua/>

Рада Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>
Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>
Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>
Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
URL: <http://www.rada.gov.ua>
Міністерство юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Тема 6. Організаційно-правові засади захисту персональних даних

Питання для обговорення

1. Право особи на приватність та його складники.
2. Поняття персональних даних та їх складники.
3. Загальні та особливі вимоги до обробки персональних даних.
4. Права суб'єкта персональних даних та гарантії їх забезпечення.
5. Контроль за додержанням законодавства про захист персональних даних.

Завдання

20. Торговельне підприємство «Лавка смаків» оголосило про проведення акції і надання 10% знижки пенсіонерам на увесь торговельний асортимент. Учасники акції пред'являли пенсійні посвідчення, які адміністратор підприємства ксерокопіював. На запитання відвідувачів про мету такої діяльності вони отримали відповідь: «Для обліку учасників акції». Ш. зажадав пояснень з питань місцезнаходження своїх персональних даних, мети їх обробки, місцезнаходження їх володільця, а також можливості реалізації інших прав, передбачених ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних». Зробіть юридичний аналіз ситуації та підготуйте вмотивовану відповідь Ш.

21. На підставі положень Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» назвіть нормативно-правові акти, які мав прийняти Кабінет Міністрів України для реалізації окремих положень Закону. З'ясуйте, чи відповідає такий рівень регулювання засад захисту персональних даних вимогам міжнародно-правових норм.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України (ст. 34).

Загальна декларація прав людини від 10 груд. 1948 р. (ст. 19).

Конвенція про захист прав та основоположних свобод людини від 4 листоп. 1950 р. (ст. 8).

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 груд. 1966 р. (ст. 19).

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Про звернення громадян: Закон України від 05.10.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 257.

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України 20.11.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

Конвенція РЄ про захист осіб щодо автоматизованої обробки даних особистого характеру від 28.01.1981 р. № 108. URL: http://zakon3/rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14

Регламент Європейського парламенту і Ради ЄС 2016/679 від 27.04.2016 р. «Про захист фізичних осіб у зв'язку з

опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних (Загальний регламент про захист даних)». *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 04.05.2016 р.

Рішення Конституційного Суду України від 30.10.1997 р. у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К. Г. Устименка). URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Рішення Конституційного Суду України від 20.02.2012 р. у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Про затвердження документів у сфері захисту персональних даних: наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 р. № 1/02-14. URL: http://zakon3/rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14

Порядок повідомлення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, про структурний підрозділ або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці, а також оприлюднення вказаної інформації: наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 р. № 1/02-14. URL: http://zakon3/rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14

Справа «Заїченко проти України» (№ 2) – остаточне рішення ЄСПЛ від 06.07.2015 р. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

О защите персональных данных: Закон Республики Молдова от 08.07.2011 г. URL: <http://lex.justice.md/ru/340495>

О защите персональных данных: Закон Польши от 29.08.1997 г. URL: http://lib/rada.gov.ua/static/LIBRARY/catalog/law/polpers_dan/html

Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29.09.2016 р. № 10. URL: <http://www.vasu.gov.ua>

Брижко В. М. Організаційно-правові питання захисту персональних даних: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Ірпінь. 2004. 20 с.

Волох О. К. Обробка персональних даних закладами охорони здоров'я. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 1. С. 162–165.

Мельник К. С. Теоретико-правовий зміст терміну «персональні дані». *Інформаційне право*. 2013. № 3. С. 49–57.

Червякова О. Б. Закон України «Про захист персональних даних»: проблеми та шляхи удосконалення. *Проблеми законності*. 2013. Вип. 122. С. 106–116.

Червякова О. Б. Право неповнолітніх на персоналізовану інформацію потребує захисту. *Вісник прокуратури*. 2007. № 10. С. 80–85.

Червякова О. Б. Удосконалення інформаційної безпеки особи через призму Регламенту Європейського парламенту і Ради ЄС 2016/679 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних» (у співавт.). *Право і безпека у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції*: зб. ст. та тез наук. повідомл. за матеріалами II Харків. міжнар. юрид. форуму. 28 верес. 2018 р. Харків: Право, 2018. С. 161–165.

Інтернет-ресурси

Рада Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>

Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.rada.gov.ua>

Міністерство юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Тема 7. Поняття, мета та сутність електронного урядування

Питання для обговорення

1. Електронне урядування як інструмент розвитку інформаційного суспільства.
2. Законодавче та організаційне забезпечення розвитку електронного урядування в Україні.
3. Форми реалізації електронного урядування.
4. Електронний уряд як головний складник електронного урядування.

Завдання

22. На підставі аналізу положень Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 р. № 2250-р, Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р, проаналізуйте основні етапи запровадження електронного урядування в Україні. Назвіть заплановані заходи в цій сфері, які залишилися невиконаними.

23. Проаналізуйте форми реалізації електронного урядування в Україні та надайте посилання на відповідні нормативно-правові джерела.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27. Ст. 181.

Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади: постанова

Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1453. *Офіційний вісник України*. 2004. № 44. Ст. 2895.

Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд»: постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. № 208. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>

Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 р. № 3/2002/. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27.01.2016 р. «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. URL: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96/2016

Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні: схвал. розпорядж. Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. URL: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>

Порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади: наказ Держкомінформу України, Держкомзв'язку та інформатизації; Порядок від 25.11.2002 р. № 327/225 (із змін., внес. згідно з наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення від 16.02.2015 р. № 24/26. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1022-02>

Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 р. № 839-р. *Урядовий кур'єр*. 2017. 5 груд.

Порядок інформаційного обігу між органами доходів і зборів, іншими державними органами та підприємствами за принципом «єдиного вікна» з використанням електронних засобів передачі інформації: постанова Кабінету Міністрів України

від 22.11.2017 р. № 878. *Урядовий кур'єр*. 2017 р. 24 листоп.

Деякі питання документування управлінської діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 55. *Урядовий кур'єр*. 2018. 7 берез.

Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. *Урядовий кур'єр*. 2018. 16 трав.

Порядок проведення електронних аукціонів для продажу об'єктів малої приватизації: постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 432. *Урядовий кур'єр*. 2018. 6 черв.

Про функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2017 р. № 833. *Урядовий кур'єр*. 2017. 15 листоп.

Абраменко Ю. Ю., Чикаренко І. А. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні. *Публічне адміністрування: теорія та практика*: електрон. зб. наук. пр. Вип. 2(2). 2009. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayuuriu.pdf>

Архіпова Є. О. Електронне урядування як форма організації державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*: електрон. фах. вид. 2015. № 5.

Битяк Ю. П., Червякова О. Б. Організаційно-правові засади державного управління інформаційними ресурсами (інформаційною сферою). *Право України*. 2012. № 3–4. С. 147–166.

Дем'янчук Ю. В. Функціональність влади в інформаційному суспільстві. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 1 (7). С. 13–20.

Дубов Д. В., Дубова С. В. Основи електронного урядування: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2006. 176 с.

Семчук І. В., Мазур В. Г. Електронне управління в органах місцевої влади: стан і шляхи вдосконалення. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 2. С. 106–112.

Тітов С. В., Тітова О. В. Web-сайти органів місцевого самоврядування як складова впровадження е-врядування в Україні. *Вісник ХДАК*: зб. наук. пр. Харків: ХДАК, 2012. Вип. 39. С. 144–153.

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в

умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики: монографія / Р. А. Каложний, В. О. Шамрай, М. Я. Швець та ін.; за ред. Р. А. Каложного та В. О. Шамрая. Київ: КВЦ, 2002. 296 с.

Інформаційне суспільство. Дефініції / В. М. Брижко, О. М. Кальченко, В. С. Цимбалюк та ін. Київ: Інтеграл, 2002. 220 с.

Т е м а 8. Нормативно-правові основи інформаційної безпеки

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Поняття та правові основи забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави.

2. Загальна характеристика загроз інформаційній безпеці особи, суспільства та держави.

3. Основні напрями державної політики у сфері інформаційної безпеки.

4. Інституціональні механізми забезпечення інформаційної безпеки.

5. Інформаційна культура як складник загальної культури особи.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Доктрина інформаційної безпеки України: затв. Указом Президента України від 25.02.2017 р. URL: www.president.gov.ua

Закон про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України (проект). URL: [//http://uacm.kharkov.ua/ukr/index.shtml?ulaws/usuvetr.htm](http://uacm.kharkov.ua/ukr/index.shtml?ulaws/usuvetr.htm)

Про рішення РНБО від 27 січня 2016 р. «Про стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. URL: www.president.gov.ua

Артемов В. Ю. Порівняння організаційно-правових норм захисту інформації з обмеженим доступом країн – членів НАТО: навч. посіб. Київ: КНТ, 2007. 172 с.

Василюк В. Я., Климчук С. О. Інформаційна безпека держави: курс лекцій. Київ: КНТ: Вид. дім «Скіф», 2008. 136 с.

Гиссен Г. В. Медиаадекватное публицирование: содержание, концепция публикаций и презентаций. Харьков: Гуманитар. центр, 2012. 248 с.

Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: навч. посіб. Київ: КНТ, 2007. 260 с.

Грачев Г. Личность и общество: информационно-психологическая защита. Москва: ПЕР СЭ, 2003. 304 с.

Дюрдиця І. В. Інформаційні інтервенції як загроза кібернетичній безпеці. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 6. Т. 2. С. 50–56.

Довгань О. Д. Пріоритети забезпечення інформаційної безпеки України в контексті глобалізаційних процесів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 1. С. 169–171.

Кириллова Н. Б. Медиакультура: теория, история, практика: учеб. пособие. Москва: Акад. проспект; Культура. 2008. 496 с.

Кириллова Н. В. Медиалогия: монография. Москва: Акад. проспект, 2015. 424 с.

Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції: навч. посіб. Київ: КНТ, 2006. 280 с.

Ліпкан А. В., Ліпкан О. С. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях. Київ: ТЕКСТ, 2008. 400 с.

Маньков В. Д. Безопасность общества и человека в современном мире: учеб. пособие. Санкт-Петербург: Политехника, 2005. 551 с.

Петер Вантерхофф-Шпурк. Медиапсихология. Основные принципы / пер. с нем. Харьков: Гуманитар. центр, 2007. 288 с.

Петков В. П., Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи: навч. посіб. Київ: КНТ, 2011. 152 с.

Почепцов Г. Информация & дезинформация. Киев: Ника-Центр, Эльга. 2001. 256 с.

Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ: Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2015. 497 с.

Смирнов А. А. К вопросу о понятии, объекте и содержании информационно-психологической безопасности. *Административное право и процесс*. 2013. № 1. С. 34–39.

Червякова О. Б. Культура інформаційних відносин як складник інформаційної безпеки особи // С. Рахманінов та культура України. Вип. 13. Кн. 2. Харків: ТОВ «Майдан», 2016. С. 193–203.

Червякова О. Б. Удосконалення інформаційної безпеки особи через призму Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних» (у співавт.). *Право і безпека в контексті Європейської та євроатлантичної інтеграції*: зб. ст. та тез наук. повідомл. за матеріалами II Харків. міжнар. юрид. форуму. 28 верес. 2018 р. Харків: Право, 2018. С. 161–165.

Чеховська М. М., Марченко М. А. Досвід Канади у формуванні політики інформаційної безпеки. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С. 145–147.

Юдін О. К., Богуш В. М. Інформаційна безпека держави: навч. посіб. Харків: Консум, 2005. 576 с.

Эндрю Кин. Ничего личного. Как социальные сети, поисковые системы и спецслужбы используют наши персональные данные / пер. с англ. Москва: Альпина Паблишер, 2016. 224 с.

Яцко Н. PR та маніпуляції: практ. слов. Київ: Вид. Карпенко В. М., 2015. 512 с.

Тема 9. Організаційно-правові основи обігу масової інформації

Питання для обговорення

1. Поняття масової інформації та правові засади її обігу.
2. Інформаційно-правовий статус журналіста.
3. Принципи, порядок та форми діяльності ЗМІ.

4. Механізм саморегуляції ЗМІ.
5. Державний контроль у сфері обігу масової інформації.

З а в д а н н я

24. На підставі аналізу положень законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення» назвіть обмеження і заборони в діяльності ЗМІ, межі свободи творчості журналіста. Охарактеризуйте заходи, які можуть бути застосовані у разі порушення законодавства про діяльність ЗМІ.

25. Ознайомтеся із рішенням ЄСПЛ від 17.10.2016 р. по справі «Інститут економічних реформ проти України», виділіть правові позиції Суду у цій справі та спробуйте проаналізувати їх.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 1. Ст. 1.

Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 10. Ст. 43.

Про інформаційні агенства: Закон України від 28.02.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 13. Ст. 83.

Про санкції: Закон України від 14.08.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 10. Ст. 2018.

Про схвалення пропозицій щодо застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): постанова Верховної Ради України від 04.10.2018 р. *Голос України*. 2018. 20 жовт.

Костецька Н. М. Правовий захист журналістських джерел інформації. URL: [://http://ena.lp.edu.ua](http://ena.lp.edu.ua)

**Тема 10. Організаційно-правові засади регулювання
рекламної діяльності**
(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Поняття реклами та її вплив на свідомість та поведінку споживачів.
2. Регулювання рекламної діяльності.
3. Типові порушення законодавства про рекламу.
4. Контроль у сфері рекламної діяльності.

Завдання

26. На підставі аналізу Закону України «Про рекламу» назвіть основні обмеження розповсюдження реклами на телебаченні. Які органи і посадові особи здійснюють контроль за дотриманням вимог Закону? Хто несе відповідальність за порушення Закону?

27. На підставі аналізу положень Закону Республіки Молдова «Про фізичну культуру та спорт» назвіть обмеження, які передбачені на рекламну діяльність у цій сфері. Визначте, як ці питання врегульовані у законодавстві України.

**Список нормативно-правових актів
та літератури**

Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 39. Ст. 181.

Аронсон Э., Пратканис Э. Р. Эпоха пропаганды. Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление. Санкт-Петербург: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 384 с.

Витале Д. Гипнотические и рекламные тексты: как искушать и убеждать клиентов одними словами / пер. с англ. Москва: Эксмо, 2010. 272 с.

Маслоу А. Мотивация и личность / пер. с англ. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 353 с.

Чалдини Р. Психология влияния. Санкт-Петербург: Питер, 2009. 304 с.

Экман П. Психология лжи. Санкт-Петербург: Питер, 2007. 272 с.

**Тема 11. Адміністративна відповідальність
за правопорушення в інформаційній сфері**
(практичне заняття у формі ділової гри)

З а в д а н н я

28. У м. N увагу громадськості привернула інформація про неякісне виконання робіт з реконструкції парку «Бузковий гай», яка здійснювалася за рахунок коштів місцевого бюджету. ЗМІ розповсюдили інформацію, що тендер на виконання робіт виграла фірма «Лоск», яка спеціалізується на наданні консалтингових послуг.

Представник громадської організації «Народовладдя» Ш. 24.10...р. звернувся до голови міської ради із запитом про надання інформації про витрачені бюджетні кошти на виконання зазначених робіт, осіб, які підписали акт про їх приймання, а також застосування відповідних санкцій до фірми «Лоск» у зв'язку з неналежною якістю робіт. Свій запит Ш. склав шляхом заповнення відповідної форми, розміщеної на офіційному веб-сайті міськради. Через п'ять робочих днів Ш. отримав відповідь, що оскільки до виконання робіт із реконструкції парку, крім бюджетних коштів, були залучені кошти благодійної організації, така інформація є конфіденційною і не підлягає розголошенню. Що стосується переліку осіб, які підписали акт про приймання робіт, то така інформація містить персональні дані, які не підлягають оприлюдненню. Положення договору підядру між міськрадою та фірмою «Лоск» становлять комерційну інформацію і не підлягають розголошенню.

Не погодившись із такою відповіддю, Ш. звернувся із скаргою на порушення конституційного права на доступ до інформації до Представника Уповноваженого Верховної Ради

України з прав людини і зажадав вжиття заходів щодо усунення порушень закону і надання йому відповідної інформації. Скаргу Ш. було визнано обґрунтованою. На захист його прав Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вніс подання на адресу голови міськради та 24.11....р. склав протокол про адміністративне правопорушення. Справу надіслано на розгляд місцевого суду.

За даною фавбулою складіть проекти таких документів: запиту Ш. про надання інформації; скарги Ш.; подання Представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; протоколу про адміністративне правопорушення; постанови суду у справі про адміністративне правопорушення.

Дійові особи: Ш., голова міськради, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, суддя місцевого суду Б., юрист міськради, адвокат.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 12. Ст. 86.

Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид. «Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Про стан додержання та захист прав і свобод людини і

громадянина в Україні: щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Київ. 2018.

Рекомендація № R (81) 19 Комітету міністрів для держав-членів РЄ про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів від 25.11.1981 р. <https://minjust.gov.ua>

Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації: постанова Пленуму Вишого адміністративного суду України від 29.09.2016 р. № 10. URL: <http://www.vasu.gov.ua>

Інтернет-ресурси

Стандартизований навчально-методичний комплекс (бібліотека НЮУ). URL: <http://library.nulau.edu.ua/>

Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.rada.gov.ua>

Тема 12. Зарубіжний досвід розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та функціонування Е-урядування

(практичне заняття у формі круглого столу)

Варіант 1

Питання для обговорення

1. Досвід функціонування Е-урядування.
2. Досвід застосування Е-технологій у:
 - виборчому процесі;
 - наданні адміністративних послуг;
 - комерційній сфері;
 - бібліотечній сфері;
 - інших сферах суспільного життя.

Варіант 2

Питання для обговорення

1. Поняття та моделі інформаційного суспільства. Шляхи розвитку інформаційного суспільства в Україні.
2. Електронний документообіг та проблеми захисту інформації.
3. Доступ до публічної інформації: зарубіжний досвід та українські реалії.
4. Інформаційна безпека особи: поняття та складники.
5. Організаційно-правові засади використання поліграфа у процесі збирання та використання персональних даних про особу.

Список нормативно-правових актів та літератури

Директива 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13.12.1999 р. про систему електронних підписів, що застосовуються в межах Співтовариства. *Офіційний журнал* L 013, 19/01/2000. С. 0012-0020.

Директива 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 08.06.2000 р. про деякі аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку. *Офіційний журнал* L 178, 17.07.2000. С. 0001-0016.

Типовой закон об электронной торговле Комиссии ООН по праву международной торговли от 16.12.1996 г. URL: [//www.un.org](http://www.un.org)

Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1453. *Офіційний вісник України*. 2004. № 44. Ст. 2895.

Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1454. *Офіційний вісник України*. 2004. № 44. Ст. 2896.

Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах: постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 13. Ст. 878.

Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>

Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: розпорядження Кабінету міністрів України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#n8>

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2016 р. № 606. *Урядовий кур'єр*. 2016. 14 верес.

Про затвердження Плану заходів (дорожньої карти) розвитку відкритих даних на 2016 рік: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 04.02.2016 р. № 19. URL: <http://cct.com.ua/2016/04.02.2016/19.htm>

Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань: постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2017 р. № 449. *Урядовий кур'єр*. 2017 р. 14 лип.

Ватковська М. Г. Розвиток електронного урядування у сфері освіти. URL: [//www.dridu.dp.ua](http://www.dridu.dp.ua)

Досвід зарубіжних країн щодо розробки та реалізації програми електронного урядування: уроки для України. URL: [//zerna.at.ua](http://zerna.at.ua)

Дубов Д. В., Дубова С. В. Основи електронного урядування: навч. посіб. Київ: Центр навч. літ., 2006. 176 с.

Матвійчук Л. О. Досвід електронного державного управління Республіки Казахстан. URL: [//irbis-nbuv.gov.ua](http://irbis-nbuv.gov.ua)

Матвійчук Л. О. Досвід електронного оподаткування в Естонії та можливості його адаптації в Україні. URL: [//irbis-nbuv.gov.ua](http://irbis-nbuv.gov.ua)

Матвієнко І. В. Роль інформаційно-комунікаційних впливів у процесі впровадження електронного урядування в зарубіжних країнах: досвід для України. URL: [//cyberleninka.ru](http://cyberleninka.ru)

Основи ІТ-права: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Бачинського. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 208 с.

Орлов О. В., Раздорожна С. В. Становлення інституту електронного урядування: національні перспективи та досвід зарубіжних країн. URL: [//conf.inf.od.ua](http://conf.inf.od.ua)

Ромашенко Е. О. Електронний уряд – нова модель інформаційного суспільства. URL: [//irbis-nbuv.gov.ua](http://irbis-nbuv.gov.ua)

Абраменко Ю. Ю., Чикаренко І. А. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні. *Публічне адміністрування: теорія та практика*: електрон. зб. наук. пр. Вип. 2(2). 2009. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayyupiu.pdf>

Аронсон Эллотт, Праткінс Энтони. Эпоха пропаганды. Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление. Санкт-Петербург: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 384 с.

Архипова Є. О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / НТУУ «КПІ». Київ. 2012. 215 с.

Гордийчук М. Особенности правового регулирования электронного документооборота в постсоветских государствах. *Leges si viata*. Janvier. 2016. С. 27–31.

Державна інформаційна політика: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, О. І. Крюков, В. А. Ландсман та ін.; за заг. ред. В. Б. Дзюндзюка. Харків: ХарРІ НАДУ «Магістр», 2012. 344 с.

Конституційно-правовий статус органів державної влади в інформаційній галузі // *Органи державної влади в Україні* / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ: Ін-т держави і права НАН України ім. В. М. Корецького, 2002. С. 442–470.

Коломоєць Т. О., Грищак С. В. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: монографія. Дніпропетровськ: НГУ, 2013. 164 с.

Кохановська О. В. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2001. 212 с.

Ліпкан А. В., Максименко Ю. Є, Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах Євроінтеграції: навч. посіб. Київ: КНТ, 2006. 280 с.

Науково-практичний коментар до Закону «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра. Київ: Вид. «Відродження», USAID. 2012. 335 с. URL: [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Ромащенко В. Правовое регулирование информационного общества: деятельность Европейского Союза. *Leges si viata*. Octombrie. 2016. С. 103–108.

Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: аналітична записка / викон.: А. О. Серенок, Т. І. Олійник; Нац. ін-т стратег. дослідж. при Президентові України. 2014. 72 с. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>

Ткаченко В. Принципы информационного законодательства: настоящее время и перспективы развития. *Leges si viata*. Iulie. 2016. С. 123–127.

Червякова О. Б. Інформаційні ресурси як об'єкт державного управління. *Проблеми законності*. 2009. Вип. 101. С. 114–122.

Червякова О. Б. Сутнісні ознаки та види інформаційних ресурсів як об'єктів державного управління. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3. С. 176–184.

Червякова О. Б. Щодо складників адміністративно-правового статусу громадян як учасників інформаційних відносин. *Проблеми законності*. 2011. Вип. 114. С. 134–142.

Червякова О. Б. Вплив корупційних ризиків на забезпечення доступу до інформаційних ресурсів: постановка питання. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 128. С. 227–234.

Червякова Е. Б. Протокол об административном правонарушении как документ: существенные признаки и требования, предъявляемые к нему (в соавт.). *LEGES SI VIATA*. Octombrie. 2016. С. 77–81.

Червякова О. Б. Закон України «Про захист персональних даних»: проблеми та шляхи удосконалення. *Проблеми законності*. 2013. Вип. 122. С. 106–116.

Червякова О. Б. Право неповнолітніх на персоналізовану інформацію потребує захисту. *Вісник прокуратури*. 2007. № 10. С. 80–85.

Экман Пол. Психология лжи. Санкт-Петербург: Питер,

2007. 273 с. (Гл. 6. Детектор лжи в качестве верификатора. С. 134–169).

Інтернет-ресурси

Рада Європи. URL: <http://www.coe.kiev.ua>

Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Європейський суд з прав людини. URL: <http://echr.coe.int>

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.rada.gov.ua>

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу

Курс	Галузь спеціальність освітній рівень	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 4,5	08 «Право» 081 «Право»	Лекції: 22 Практичні заняття: 26
Загальна кількість годин: 102	«Бакалавр»	Самостійна робота: 54 Види контролю: поточний контроль (ПК), залік

Організація поточного контролю

Поточний контроль знань (*далі* – ПК) здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти, публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація), здатності осмислити зміст тем курсу.

Об'єктом ПК знань студентів є:

– систематичність роботи та активність на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем після вивчення всіх тем програми.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Інформаційне право», формуванню у них умінь та навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами її є:

- докладне ознайомлення з літературою відповідно до тем лекцій;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час самостійної роботи студент повинен опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем практичних занять.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем. Формами індивідуальних завдань студентів можуть бути:

- анотування прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури за тематикою навчальної дисципліни;
- підготовка рефератів та їх презентація на практичних заняттях;
- розкриття змісту термінів, які використовуються при вивченні дисципліни;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз статті (статей) законів України;
- опрацювання судової статистики та судових рішень за тематикою семінарських занять;
- робота у студентському науковому гуртку, підготовка

наукових доповідей та їх презентація на засіданнях наукового гуртка, опублікування наукових статей та тез наукових доповідей, участь у конференціях, круглих столах тощо.

Форму та тематику індивідуального завдання студент визначає на початку навчального року за погодженням з кафедрою. Результати виконання індивідуального завдання оцінюються викладачем, який веде практичні заняття в академічній групі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни «Інформаційне право» здійснюється на основі результатів ПК, результатів виконання індивідуальних завдань та підсумкового контролю знань студентів (*далі – ПКЗ*). Результати ПК та індивідуальних завдань студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 25 балів.

ПКЗ проводиться у формі заліку.

З М І С Т

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни «Інформаційне право».....	5
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	8
Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	9
Поточний контроль знань студентів.....	46
Самостійна робота студентів	47
Індивідуальні завдання.....	47
Критерії оцінювання успішності студентів.....	48

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**

для студентів першого (бакалаврського)
освітньо-кваліфікаційного рівня
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної форми навчання

У к л а д а ч **ЧЕРВЯКОВА** Олена Борисівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *Л. М. Рибалко*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*